

MAAELUMINISTEERIUM

Põllumajanduse Registreite
ja Informatsiooni Amet
ESTONIAN AGRICULTURAL REGISTERS AND INFORMATION BOARD

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeringud
maapiirkondadesse

Kokkuvõte: teadmussiirde pikaajaliste programmide ümarlaud 25.05.2017

Koostaja: Hanna Kreen, teadus- ja arendusosakond / peaspetsialist

Teadmussiirde pikaajaliste programmide täitjate, kontaktisikute ja partnerite ümarlaua eesmärgiks oli vaadata üle lahendamist vajavad küsimused ning leida nendele lahendusi. Käivitatud programmid nimetasid murekohad ja eduelamused.

25. mail toimus Jänedal Maamajanduse Infokeskuses teadmussiirde pikaajaliste programmide täitjate ning PRIA ja Maaeluministeeriumi esindajate kohtumine. Programmide täitjad tegid ülevaate oma tegevustest ja tõid välja probleeme, mille lahendamiseks korraldati ajurünnak.

Üldistavalt on ühiseks mureks osalejate nõuetele vastavuse jälgimine ja kavandatud ürituste rohkus, mis omakorda esitab sihtgrupele ettevõtjatele väljakutse pakutava vastuvõtuks.

Tõdeti, et senisest rohkem peaksid programmide juhid ürituste kuhjumise ja kattumise vältimiseks omavahel suhtlema. Ettevõtjad peaksid aga olema vastutustundlikumad – harvad pole juhud, kui üritusele eelregistreerinud ei tule üritusele kohale. Ministeeriumi esindajad rõhutasid, et nii infopäevad, täiendkoolitused, infomaterjalid kui trükised peaksid olema suunatud just sektori vajadustest lähtuvalt.

Link ümarlaua kavale ja ettekannetele: <http://maainfo.ee/index.php?id=4956&page=3394&>

Hanna üldistav ettekanne: käivitatud 7 programmi, lisandumas veel põllumajanduse suurandmete programm. Kas lepingu 4 aasta lõppedes sõlmitakse tegevusvaldkonnale jäänud eelarve kasutamiseks jätkuleping või korraldatakse uus hange, selgub uue riigihangete seaduse rakendamise võimalustest. Pakutud ühikhinnad on programmide lõikes väga erinevad, neid kehtiva lepingu jooksul muuta ei saa. Programmide lõikes on kattuvaid teemasid, mis on ka loomulik: igal programmil on oma nüanss. Kattuvuste vähendamise eesmärgil võiks PiPid koos töötada. Samateemalised üritused ei tohiks samas piirkonnas sattuda samale ajaperioodile. Nõukogu ülesanne on kinnitada tegevuste õige suund, nõukogu töösse saab kaasata arutajaid ka ilma neid ametlikult liikmeks määramata. Jälgida, et üritusi toimuks ka jaanuaris ja väljaspool Tallinna, Tartut, Paidet.

Tiina Saron, **toiduohutuse ja loomakasvatuse** PiPid. Tegevused on partnerite vahel jagatud, iga partner vastutab oma tegevuste elluviimise eest algusest lõpuni ise. Partnerite ülesanded ja jaotused räägiti omavahel selgeks enne lepingute allkirjastamist. Alustas veebilehe loomisest, omavahel arutatakse veebilehe sisu ning jätkusuutlikkust ka pärast programmi/hanke lõppu. Palju infopäevi on seotud ametnikega, kelle ajakavaga tuleb on 2017. aastal seoses eesistumisega arvestada. Arvestada tuleb ka lektorite muu töökoormusega (Maaülikool on

oluline partner). Sihtgrupp on piiratud ning tegevusi tuleb hajutada: lootus, et nõuded on piisavalt paindlikud. Mures, kuidas arvestada planeerimisel teiste ürituste korraldajatega (toiduohutuse konverents toimub 30.11). Kuigi programmis kavandatud teemad on kõik asjakohased ja oodatud, on tehtavat palju: kas jätkub kõigile üritustele osalejaid? Ootused ühise kalendri pidamisele. Kasutavad üritustest teavitamiseks ära partnereid, sh maaeluvõrgustikku.

Jaan Sõrra, **põllumajanduspoliitika** PiPi. Pahandab endaga, et esitas madalad ühikmaksumused (teisi pakkujaid siiski ei tulnud). Infopäevade asukohad valitakse lektorite järgi: ministeerium eelistab Tallinna ja PRIA Tartut. 10 tööpäeva teavitamine on liiga vara, inimestel läheb meelest ära. Maakonnalehtedes kuulutuste avaldamine on kallis ja pole efektiivne, kuna ei loeta. Osalejatel pole kombeks registreeruda eriti Lääne ja Rapla maakonnas. Kuidas käituda olukordades kus saal on tellitud 20 inimesele, aga kohale tuleb 40? Ametnikest lektorite kooskõlastamisel ei näe mõtet, kui neid vaja kirja panna, siis las seda teevad MeM ja PRIA ise. Tehakse mitmeid järelepärimisi osaleja tegevusala kohta, kui seotus põllumajandusega ei tule välja ettevõtte põhitegevusalast. Infopäevi tellitakse erinevate suurusgruppide viisi, on õnnestunud suurusgruppe sobivamaks muuta. Lisaks nõuetele vastavatele osalejatele (tasu vaid nende arvu järgi) on palju ministeeriumi ametnikke ja PRIA töötajaid, kes on korraldajale ülekuulu. Kui osalejaid tuleb plaanitust rohkem, ei jätku toitu, kohti ega materjale. Eelregistreerunud inimese eest, keda kohale ei tule, ei saa küsida tasu. Tagasisides kritiseeritakse ametnike esinemisuskust. Ettepanek, et tellitavate infopäevadega sarnaseid infopäevi ei rahastataks teadmussiirde ja teavituse toetuse maakondlike tegevustena.

Mati Koppel, **taimekasvatuse** PiPi. Hankes osaleb 4 asutust, osa tegevusi toimub 4 partnerettevõttes. Võrreldes teiste programmidega tehakse ka investeringuid ja arendatakse taimekaitse nõuandesüsteemi. Nõuded tegevustele on väga mitmes dokumendis laiali (määrus, raamleping, tehniline kirjeldus, hankelepingud) ja tervikpilti on raske kokku saada. Täitjaid (nii asutusi kui inimesi) on palju, iga inimene näeb programmi rakendamist omamoodi. Täitmine algas märtsis, aga nüüd püütakse saavutada kalendriaasta-põhist arvestust. Pingete vältimiseks ei tasu tegevusi jätta hankelepingu perioodi lõppu. Taimekaitsekoolituste puhul oli tuline arutelu nõukogus piirkondliku koolitusvajaduse määratlemisel (Rapla ja Tartu piirkonnad said aktiivsuse tõttu eelise). Koolitustel on osaleda soovijaid rohkem kui suutlikkus vastu võtta. Osaleda soovivad ka teadusasutuste töötajad, kes ei ole nõuetele vastavad toetuse jaoks. Põldkatsed ja esitlustegevused ettevõttes on väga atraktiivsed (üle 100 osaleja üritusel, soovitakse vaadata juba enne ametlikku esitlust). Programmi jooksul tõenäoliselt vaja partnerettevõtteid vahetada. Lepinguni jõuti plaanitust hiljem, mure oli taimekaitse nõuandesüsteemi monitooringu abikõlblikkusega. Investeringud saadi arvatust odavamalt, mis jättis vahendeid lisategevusteks. Veebilehe jaoks oleks vaja olnud planeerida ka käivituskulu. Vajalik on pidev tihe suhtlus täitjate, nõukogu ja koostööpartneritega. Kuulajate tagasiside kohaselt tuleb riigiametnike esinemisuskuseid arendada, halva hinnanguga lektoreid püütakse edaspidi vältida. Ettepanek jagada PiPide vahel nii ühe kui kahe aasta plaane: ajalisi kokkusattumisi on ka pikalt ette planeeritud ürituste lähedal.

Elen Peetsmann, **mahepõllumajanduse** PiPi. Tegevused jaotatud partnerite vahel, igaüks vastutab ise. Programmi tegevused on täpselt ette kirjutatud. Tegevused on väga atraktiivsed (2016 oli 2026 osalemist), eriti hea tagasiside said õpiringid. Kõik tegevused lähevad arvesse mahetootmise toetuste kohustusliku õppena. Üritustel on ootejärjekorrad ning osa registreerunuid ei tule kohale, mis tekitab stressi korraldajas ja rahulolematust järjekorda jäänud osalejas. Igas maakonnas toimus vähemalt 1 tegevus, võimalikult palju korraldatakse ettevõtetes ning seetõttu toimuvad pigem soojal ajal. Paindlikkuse jaoks tellimuses sõnastatud võimalikult

üldiselt, 2017 tulemas 17 välislektoriga üritust. Teabematerjale koostavate ekspertide hulk on piiratud. Vajadused muutuvad kiiresti (nt linnugripi oht): kuidas kinnitatud teemasid muuta, kuidas suurendada planeeritud õpiringide arvu (plaaniti 9, 2017 lõpuks korraldatud 8)? Materjalide nimetus, formaat, eksemplaride arv on ette antud, aga nt vaja tiraaži vähendada või teha elektroonsena. Infopäev võiks olla võimalik teha ka lühemana kui nõutud 6 ak tundi: tippkokk ei saa kohal olla rohkem kui 2 tundi. Pakkumises oli arvestatud keskmiseks osaleja arvuks 25 päeva kohta, aga 2016 keskmine oli 33: kuidas eelarvega välja tulla?

Kadri Karp, **aianduse** PiPi. Aiandus on toidu kontrollitud tootmine ehk mullast toidu kvaliteedi ja tervislikkuse ni. Kattuvused teiste PiPidega on nt keskkonnasõbralikkuse ja maheaiaanduse juures, muutsid teemad spetsiifilisemaks tootmisele, ei räägita õigusaktidest ega toetustest. Parim teavitamise kanal on erialaliitude kaudu. Igal aastal rahvusvaheline konverents, mis keskendub konkreetsele riigile, välislektori kutsumine on kulukas ja aeganõudev. Meeskonnaliikme vahetumine muudab korraldamise riskantsemaks. Reeglina tuleb infopäevadele rohkem rahvast kui registreerus, eriti aktiivsed on kaugõppe üliõpilased (selgitamine, et täna tuleb ennast kirja panna ettevõtjana, mitte tudengina). Kohvipausideks tellib pigem pirukad kui prae. Kui korraldab ürituse ülikoolis, on võimalik otsida vajadusel suuremad ruumid. Kuidas lahendada olukord, kus on viimase hetke äraütled ja kohale tuleb 9 inimest? Ka ettevõtte, mille põhitegevuseks on autoremont, esindaja ei tule kohale vaid „kukleid mugima“. Lektorite kooskõlastamise andmebaas on üliturvatud, esitab teabe e-kirjaga. Aruannet tuleb koostada 2 korda aastas, kuid pole tõenäoline, et nõukogu saaks juulis selle arutamiseks aega võtta. Esitlustegevuste korraldamise võimalused sõltuvad väga palju ilmast: kavandatud ajagraafikust või teistega kooskõlastatud ajastusest ei saa kinni pidada. Ametnike oskused on erinevad, enamus räägivad nüanssidest, mis ettevõtjaid ei huvita.

Rando Värnik, **ühistegevuse** PiPi. Ainulaadne võimalus eri sihtgruppide vahel koostöö arendamiseks. Projektjuhile võetud abiks assistent. Logo: koostöös teeme paremini. Rahvusvaheline konverents tulemas 17. novembril, 2017 oktoobris plaanitakse külastada lirimaad. Õpiringides arutatakse, kuidas minna ühisturgudele. Nõukogusse kaasatud võimalikult palju partnereid. Kõik infopäevad ja koolitused viiakse läbi aruteludena; üritustest arendatakse välja teabematerjalid ja käsiraamatud. Osalejate huvi on väljaspool Tartut veel väike. Kas praktiku kooskõlastamine lektorina on praegust vaeva väärt? Ühine ürituste kalender muudaks koostöö programmide vahel sujuvamaks. Osalejate sobivuse kontrollimine „teeb tigidaks“, nt metsamarjade töötleja või konsulent? Välisküllastuse puhul väljamakse päeva järgi, s.t lendamise päev ei lähe arvesse. Valdkonnas ei ole palju teadmist olemas, aga uue teadmise loomine ei ole meetmes sobilik.

ARUTELU

Nõuetele vastavad osalejad (infopäeva-konverentsi puhul on osalejate võimalusi rohkem, koolituse, ettevõtete külastuse ja õpiringi puhul on sobivateks vaid ettevõtted):

- osaleja põhitegevus ei ole ametlikes allikates (äriregister, EMTAK) see, mida üritustel osalejalt oodatakse ning täitjal tuleb vastata paljudele järelepärimistele
- osaleda soovivad ametnikud, konsulendid või tudengid (nt Maaülikooli kaugõppe üliõpilased aianduse teemadel), kes ei ole määruse järgi sobilikud
- mahetoitlustamise infopäeval lasteasutustega seotud toitlustajad ei ole sobivad

- PRIA kontrollib andmeid kõigist talle saadaolevatest allikatest: äriregister, ÜPT saajad, loomade register vmt. Füüsilise isiku puhul taolist kontrolli teha ei saa ning jääb vaid järelepärimiste võimalus.
- toiduohutuse PiPi paneb tegevusala kohta küsimuse eelregistreerumise vormile
 - ➔ määruse muutmine, uue hanke korraldamine muudetud tingimustega
 - ➔ infopäeval ja konverentsidel on füüsilised isikud sobilikud osalejad
 - ➔ kui minimaalne osalejate arv täis, saavad osaleda ka vabakuulajad (sobib paremini siis, kui väljamakse ürituse kohta ja korraldaja tuleb rahaliselt välja)
 - ➔ osavõttu võtmine nõuetele mittevastavate osalejatelt? (sobib paremini siis, kui väljamakse osalejapõhine)

Ürituste üle- ja ala-täituvus:

- tuleb rohkem osalejaid kui korraldaja on planeerinud ning ruumi, kohvi ja jaotusmaterjale ei jätku. Kas saab registreerumata osalised tagasi saata?
- registreerunud osalejad ei teavita mittetulemisest ning ootenimekirjades olijad ei pääse üritusele (on pahased, kui julgesid tulla ja näevad vaba ruumi)
- tuleb plaanitud või nõutud vähem osalejaid ning korraldaja on kahjumis
- osalemist mõjutab nii hea kui halb ilm (mh vastavalt sellele, kas üritus sees või väljas) ja ilmastik (varane või hiline kevad jne põldude, istandike puhul)
- tulla kohale registreerumata ja kui nii saab osaleda, siis ei soovita enam registreerudagi
- kas saaks määrata „trahvi“?
 - kas saab kehtestada broneerimistasu, mis kohaletulnutele tagastatakse?
 - Kas saaks väljamakseks näidata, et eelregistreeris nõutud miinimumarv? (aga jäi praamist maha, liiklusõnnetus vmt)
 - kas võib/saab distsiplineerida hoiatusega, et mitteilmumistasu tuleb tagantjärele maksta, isegi kui arvet kunagi ei väljastata (EMU)?
 - „musta nimekirja“ tegemine mitteregistreerujatest, hoiatada, et kui ei teavita aegsasti tulemata jätmisest, siis edaspidi osalema ei lubata?
 - registreerimata osalejatele ei pea osalemise tõendit-tunnistust andma
- osalejatelt raha küsimine on kas keelatud või seotud keerulise kontrolliga tulu mittesaamise tõestamiseks; väljamakse jaoks ei piisa registreerumiste näitamisest
- **üritusi on nii palju, et ei jõuta igal pool käia**
- partnerite vahel on tööd jagatud selliselt, et oleks nii suurema kui väiksema täituvusega tegevusi ja korraldamine oleks rahaliselt tasakaalus (MahePiPi)
 - ➔ parem planeerimine ja teavitamine, ei tasu planeerida üritusi vaid 10 osalejaga (minimaalse arvuga)
 - ➔ vähese huviga (nt registreerus alla 10) üritusi saab edasi lükata või ära jätta (vajadusel lepingu muudatus)

Ürituste kattuvus:

- maakondlike teadmussiirde taotluste hindamiskomisjonidel pole infot PiPide ulatusest
- koolituste piirkondlikku vajadust on keeruline määrata, sarnaseid üritusi korraldavad ka teised koolitajad nii tasulistena kui muu toetuse abiga (taimekaitsekoolitused)
- kuidas kooskõlastada kalendrid PiPides omavahel ja võimalike muude koolitajatega? (taimePiPi kooskõlastas erafirmadega)

- esitluste ja praktiliste infopäevade planeerimist mõjutab ilm (nt kasvufaas), 10 päevaga võib palju juhtuda
- pikk.ee kalendris piirata sisestamisi: kui samalaadne tegevus juba samas piirkonnas/ perioodil kirjas, siis sinna rohkem registreerida ei saa? Seda filtrit pole võimalik automatiseerida ja pole tööjõudu võtta.
- pikk.ee kalender võimaldab eelbroneerimist, aga seda ei kasutata ega arvestata järgmiste sisestajate poolt
- üritusi on palju (PiPidel ca 300 aastas). Kui arvestada, kui väikeseks on jäänud tootjate arv ning millal on neile sobiv aeg, pole kattuvusi ei ole võimalik vältida. Nt segatootja võiks huvituda kõigist programmidest
- kas saab teha ühel kalendripäeval kahte infopäeva (hommik/õhtu), et vähendada osalejate sõidukulusid. MEM-PRIA: hakataks eriti rangelt kontrollima topeltrahastamise riski
- Osalejate huvi piirkondlikkus on PiPidel erinev: Mahe püüab jõuda igasse maakonda, Ühistegevusel on väljapool Tartut raskusi auditooriumi kokkusaamisega
- üritusi on palju – kas midagi saab ära jätta?
alati ei pea tegema sarnastel teemadel eraldi infopäevi: nt maheloomakasvataja saab alles siis olla kui muud loomakasvatuse nõuded täidetud
- jagada PiPide vahel ühe- ja kaheaastasi plaane ning kalendrid (omavaheline Google-kalender?)
- pikk.ee platvormi uuendamise käigus vaadatakse ka kalendri funktsionaalsuseid (sh alguse kellaeg)

Lektorite oskused:

- ametnikel on vähesed esinemisoskused, nad ei tunne oma toetusmeetmeid piisavalt, ei tunne sektorit, slaidid ülekoormatud ja sobimatu sõnastusega
- madalalt hinnatud lektoreid püütakse edaspidi vältida (TaimePiPi)
- uutele ametnikele korraldada esinemise koolitusi (adaptsiooniprogrammi raames või eraldi koolitus maaeluvõrgustiku abiga)
- küsida tagasiside ka ametnike esinemisoskustele jmt, anda sellest teada või valida teised esinejad

Lektorite kooskõlastamine:

- teavitamine 3 nädalat ette on liiga pikk (just ametkonnad ei suuda esinejat nimetada)
- ametnikest lektorite kooskõlastamise nõue on koormav (MeM ja PRIA saaks oma inimesed ise sisestada)
- teavitamise vormile ligipääs on üliturvatud ja ebamugav
- praktikutest lektorite kooskõlastamist peaks lihtsustama (ühistegevuses: vaja ka enesetäiendusi)
- MeM lektorid saab MeM ise sisestada. Kas ka PRIA? (räägitakse läbi)
- elektroonilisse keskkonda pääsemise raskuste puhul saata sama teave meiliga Hannale
- parooli ununemisel või aegumisel saata kiri it@agri.ee ja antakse uus parool
- lektorite nõuded on tehnilises kirjelduses ja raamlepingus fikseeritud, sellest loobuda ei saa
- korduvalt esineva lektori puhul on täiendada vaja vaid enesetäiendusi, ametnikud ja muud erandid jäävad tabelisse kooskõlastatuks kogu perioodiks
- lektori esitamise puhul on mõistlikke hilinemisi arvestatud

Lepingute muutmine:

- hankelepingutega kinnitatud tegevuste arvu ja detaile on võimalik muuta ka lepingu kestel (kas MeM või nõukogu kooskõlastusel); tegevusi on võimalik ära jätta, kui selleks on usutav põhjus (eesistumise ajakava, seaduse muutus vmt)
- neid tingimusi raamlepingus ja tehnilises kirjelduses, mille kohta pole öeldud, et on indikatiivsed vmt, lepingu kestel muuta ei saa.
- trükiste mahu ja formaadi muutmise 10% võimalus on piirav (MahePiPi), aga et see tingimus tuleb tehnilisest kirjeldusest, siis suuremat paindlikkust ei ole
- ➔ kui tingimused on väga piiravad, võib kaaluda lepingu lõpetamist ja täiesti uue hanke korraldamist
- ➔ kaasatud ettevõtete või meeskonnaliikmete muutmiseks tuleb leida samaväärsed (nt kvalifitseerimise tingimustele vastavad) asendused ja esitada PRIAle muudatuse taotlus

PiP nõukogu ja meeskonna koostöö

- Suveperioodil on aruannete nõukogus läbiarutamine raskendatud
- nõukogu töökorraga on võimalik kokku leppida elektrooniliste kooskõlastuste kord ja jätta sisulised arutelud sobivasse aega
- Üritustest teavitamine erialaliitude (partnerite) kaudu annab häid tulemusi (AiandusePiPi)
- Täitjaid on palju ja tegevused jagatakse täitjate vahel ära. Igaüks teeb, mida juba oskab: kuidas saavutada sünergia? Kuidas järgida PiPi konkreetset või üldist eesmärki (katmata vajaduste/teema rahuldamine)?
- PiPid peaks olema rohkemat kui rida korraldatud infopäevi/tegevusi. Mis näitab programmi edukust?
- Üritused ja materjalid võiks omavahel kokku sobida, et üritustel väljendatud soovid ja mured saaks materjalides kajastatud või materjalide avaldamise järgselt teha teemakohane üritus/ettekanne
- ➔ Nõukogu liikmed ja ühistäitjad võiksid teada saabuvatest üritustest või välja antud materjalidest
- Nõukogu peaks vaatama mitte vaid Täitja pakutud või hankes arutatud tegevuste loendit, vaid arutlema sektori vajadusi. Täitja peaks koostama head materjalid nõukogule arutamiseks. Nõukogul on õigus pakkumuses kavandatud tegevusi ümber vaadata

Ümarlaual käsitleti veel:

- suure osalejate aktiivsuse puhul ei pruugi eelarvet lepingu/perioodi lõpuni jätkuda (MahePiPi)
- kui hankeleping hakkab lõppema (ajaliselt, rahaliselt) korraldatakse uus hange, aga selle vorm (uus eraldiseisev või samalt pakkujalt), ei ole veel selge;
- koostöö üleriigiliste ja maakondlike teadmussiirde tegevuste taotluste hindajatega vajab veel arendamist (jagada teavet PiPides juba plaanitud tegevuste kohta);
- Maamajanduse Infokeskuse ruume saab kasutada enamasti tasuta;
- uue teadmise loomise võimalust selles meetmes ei ole (saab kasutada ära kogunevat infot esitlustegevustest, käsiraamatute või teabematerjalide koostamisest). Sektorite vajaduste täpsustumist saab kasutada teistes meetmetes (innovatsiooniklaster vmt)